

EU:s KONSTITUTION

FÖRDRAG
OM UPPRÄTTANDE AV EN

KONSTITUTION FÖR EUROPA

Europeiska Konventet

GODKÄNNANDET AV EU:s KONSTITUTION

- Medlemsstaterna måste enhälligt godkänna konstitutionen i en regeringskonferens (vilket innebär att varje land har ”garanterad vetorätt”) (Nicefördraget, FEU 48)
- Samtliga länder måste underteckna och ratificera konstitutionen (Nicefördraget, FEG 313)
- Konstitutionen kommer att ersätta alla tidigare fördrag (IV-3)
- Konstitutionen träder i kraft när samtliga stater har ratificerat den (IV-8)
- Om minst 80 procent av länderna, men inte alla, har ratificerat konstitutionen inom två år bör en **politisk lösning** hittas som alla samtycker till (politisk förklaring och IV-7.4)
- Ett land får utträda två år efter anmälan om utträde (I-59)

ÄNDRING AV EU:s KONSTITUTION

METOD SOM KRÄVER RATIFICERING

- Förslag utarbetas av ett konvent (IV-7.2)
- Förslaget skall behandlas vid en regeringskonferens (IV-7)
- Samtliga länder måste samtycka och ratificera (IV-8)

METODER SOM INTE KRÄVER RATIFICERING

- Flera länder kan driva sitt samarbete längre – ”förstärkt samarbete” (I-43)
- Kravet på enhällighet kan på flertalet områden ändras till omröstning med kvalificerad majoritet av stats- och regeringscheferna – ”fördjupningsklausulen”, IV-7a (så kallad passerelle)
- Nya områden kan läggas till – ”flexibilitetsklausul” I-17 – om de ingår bland konstitutionens mål

KONSTITUTIONENS UPPBYGGNAD

- Inledning ("Ingress")
- AVDELNING I – Mål, värderingar och metoder
- AVDELNING II – Gemensamma grundläggande rättigheter ("stadgan")
- AVDELNING III – Olika politikområden och befogenhetskategorier
- AVDELNING IV – Sammanfattande bestämmelser
- BILAGA – Protokoll och förklaringar
 - Protokoll är juridiskt bindande. Förklaringar är inte juridiskt bindande
 - Gamla protokoll och förklaringar blir ogiltiga om de inte infogas i konstitutionen eller omformuleras

UNIONENS INSTITUTIONER

- **Europaparlamentet** (I-19)
 - 750 ledamöter från och med 2009 (små länder har proportionellt fler ledamöter än större länder) (I-19.2)
- **Europeiska rådet** (I-20)
 - EU-ländernas stats- och regeringschefer och kommissionens ordförande (I-20.2)
 - En permanent ”Europeiska rådets president” införs (I-21)
- **Ministerrådet** (I-22)
 - En minister från varje land (I-22.2)
 - Beslut fattas vanligtvis genom omröstning med kvalificerad majoritet (I-22.3)

UNIONENS INSTITUTIONER

- **Kommissionen** (I-25)
 - En fullvärdig ledamot från varje land fram till 2014 (I-25.3 och Nicefördraget, 211 FEG)
 - Därefter har endast 2/3 av medlemsländerna en kommissionär. I ett EU med 25 stater innebär det 17 medlemmar av kommissionen (I-25.4)
- **EG-domstolen** (I-28)
 - Minst en domare från varje land (I-28.2)
 - Högsta domstol inom all EU-lagstiftning (III-281.3 och I-28)
 - Särskilda domstolar kan inrättas efter omröstning med kvalificerad majoritet (I-28.1 och III-264)

DET VANLIGA LAGSTIFTNINGSFÖRFARANDET

- Kommissionen har ensamrätt på att lägga fram förslag till lagstiftning (I-33 och III-302)
- Ministerrådet och Europaparlamentet kan önska lagstiftning, men inte lägga fram förslag om lagstiftning (I-33 och III-302)
- Rådet och Europaparlamentet måste vara överens för att en ny lag skall kunna antas
- Parlamentet kan anta, ändra eller förkasta lagstiftning med absolut majoritet (I-33 och III-302)
- Ministerrådet kan anta, ändra och förkasta lagstiftning med ”dubbel majoritet” (I-24)
- Det krävs enhällighet i rådet om det vill anta ett förslag som förkastats av kommissionen (III-302.9)

DUBBEL MAJORITET I MINISTERRÅDET

- En majoritet av länderna (14 av 25) (I-24)
(2/3 av länderna om förslaget inte kommer från kommissionen eller EU:s utrikesminister – särskilda regler för polisiärt och rättsligt samarbete)
- ...som företräder minst 65 procent av EU:s befolkning (I-24)
Fram till 2009 gäller viktningen av röster i ministerrådet, där det krävs 232 av 321 röster för att få kvalificerad majoritet i ett EU med 25 medlemsländer (Protokoll om övergångsbestämmelser för Unionens institutioner och organ, del 2 art 2)

EXEMPEL – EU MED 25 MEDLEMMAR

- 3 stora länder, tillsammans med ytterligare ett land, kan blockera ett förslag (minst 4 länder behövs alltid för att blockera förslag)
- De tio nya medlemsländerna kan om de agerar gemensamt inte blockera ett beslut
- De 11 minsta länderna kan om de agerar gemensamt blockera ett beslut som stöds av resterande 14 länder

UNIONENS BEFOGENHETER

- **EU:s exklusiva befogenheter** (I-12)
 - Medlemsstater kan endast agera med EU:s tillstånd
- **Delad befogenhet** (I-13)
 - På de områden där EU lagstiftar har inte medlemsstaterna längre någon rätt att besluta om egen lagstiftning
- **Behörighet för gemensamma åtgärder** (I-16)
 - Unionen har befogenhet att vidta åtgärder som är ”stödjande, samordnande eller kompletterande” i förhållande till medlemsstaternas åtgärder
 - EU kan anta rättsakter, men får inte harmonisera medlemsstaternas egna lagar (I-15.5)

UNIONENS BEFOGENHETER

- Samordning av den ekonomiska politiken (I-14)
- Särskilda bestämmelser för euro-området (I-14.1 och protokoll)
- Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik och gradvis ett gemensamt försvar (I-15, I-39-40)
- Området med frihet, säkerhet och rättvisa (I-41)
- EU förhandlar om internationella avtal för samtliga medlemsstater på de områden där unionen har intern befogenhet att stifta lagar (I-12.2 och I-6)
- Juridisk person (I-6, I-39, I-40, I-41)
- Pelarstrukturen försvinner

EXKLUSIVA BEFOGENHETER

(I-12)

- Tullunionen
 - Konkurrensregler för den inre marknadens funktion
 - Monetär politik för euro-länderna
 - Bevarandet av havets biologiska resurser
 - Den gemensamma handelspolitiken
-
- Internationella avtal = ”juridisk person” (I-12.2 and I-6)

DELAD BEFOGENHET

(I-13)

- Inre marknaden
- Socialpolitik i fråga om aspekter som fastställs i del III
- Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning
- Jordbruk och fiske (med undantag av bevarandet av havets biologiska resurser)
- Miljö
- Konsumentskydd
- Transport
- Transeuropeiska nät
- Energi
- Området med frihet, säkerhet och rättvisa
- Gemensamma angelägenheter när det gäller folkhälsans säkerhet och aspekter som fastställs i del III

BEFOGENHETER FÖR SAMORDNANDE ÅTGÄRDER

(I-16)

- Industri
- Kultur
- Turism
- Utbildning, ungdom, idrott och yrkesutbildning
- Räddningstjänst
- Skydd och förbättring av folkhälsan
- Administrativt samarbete

EU kan till exempel inrätta ett parallellt utbildningsväsende, men inte lagstifta om innehållet i nationella utbildningar

UNIONENS RÄTTSLIGA MEDEL

Rättsakter

- Lagar – tidigare ”förordningar” – bindande med allmän giltighet och direkt tillämpliga (I-32)
- Ramlagar – tidigare ”direktiv” – riktade mot medlemsstaterna (I-32)
- Antas av rådet och parlamentet tillsammans (75 procent av samtliga politikområden)

Akter som inte är rättsakter

- Förordningar och beslut (I-34)
 - Bindande (förordningar är direkt tillämpliga), antas av rådet, kommissionen eller ECB
- Rekommendationer och yttranden (I-32 och I-34.2)
 - Inte bindande

UNIONENS RÄTTSLIGA MEDEL

- Delegerade förordningar för icke väsentliga lagar (I-35)
 - Beslutas av kommissionen, bindande på samma sätt som lagar
 - Kommissionens lagar kan bara blockeras genom beslut med absolut majoritet i parlamentet eller kvalificerad majoritet i rådet (I-35)
- Genomförandeakter
 - Ger kommissionen eller rådet genomförandebefogenheter där det krävs enhetliga villkor för genomförandet (I-36)

STADGAN OM DE GRUNDLÄGGANDE RÄTTIGHETERNA – BLIR RÄTTSLIGT BINDANDE

EU:s domstol i Luxemburg dömer och dess domar har företräde

- Människans rätt till värdighet
- Rätt till liv
- Rätt till personlig integritet
- Förbud mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning
- Förbud mot slaveri och tvångsarbete
- Rätt till frihet och säkerhet
- Respekt för privatlivet och familjelivet
- Skydd av personuppgifter
- Rätt att ingå äktenskap och rätt att bilda familj
- Rätt till utbildning
- Rätt till egendom
- Rätt till asyl
- Förhandlingsrätt och strejkrätt
- Rätt till tillgång till arbetsförmedlingar
- Rösträtt och valbarhet i kommunala val
- Rätt till god förvaltning
- Rätt till tillgång till handlingar
- Rätt att vända sig till Europeiska ombudsmannen
- Rätt att göra framställningar
- Rätt till ett effektivt rättsmedel och opartisk domstol
- Rätt att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma brott
- Tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet
- Yttrandefrihet och informationsfrihet
- Mötes- och föreningsfrihet
- Frihet för konsten och vetenskapen
- Fritt yrkesval och rätt att arbeta
- Näringsfrihet
- Rörelse- och uppehållsfrihet
- Principerna om laglighet och proportionalitet i fråga om brott och straff
- Rätt till diplomatiskt och konsulärt skydd
- Rösträtt och valbarhet till Europaparlamentet
- Presumtion för oskuld och rätten till försvar
- Rätt till likhet inför lagen
- Rätt till icke-diskriminering
- Rätt till kulturell, religiös och språklig mångfald
- Rätt till jämställdhet mellan kvinnor och män
- Barnets rättigheter
- Äldres rättigheter
- Integrering av personer med funktionshinder
- Arbetstagares rätt till information och samråd inom företaget
- Skydd mot uppsägning utan saklig grund
- Rättvisa arbetsförhållanden
- Förbud mot barnarbete och skydd av ungdomar i arbetslivet
- Skydd av familjeliv och yrkesliv
- Social trygghet och socialbidrag
- Tillgång till hälso- och sjukvård
- Tillgång till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse
- Miljöskydd
- Konsumentskydd

NYA LAGSTIFTNINGSSOMRÅDEN I KONSTITUTIONEN

- Skyddet av immateriella rättigheter
- Yttre rymden
- Energi
- Kultur
- Idrott
- Räddningstjänst
- Administrativt samarbete
- Humanitärt bistånd
- Turism
- Invandring
- Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse
- Området med frihet, säkerhet och rättvisa
- Asyl
- Europeiskt straffrättsligt samarbete
- Grundläggande rättigheter – stadgan i del III

(Vissa områden behandlas med stöd av flexibilitetsklausulen i artikel 308)

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

- **Inom utrikes- och säkerhetspolitiken** krävs fortfarande enhällighet på viktiga områden (I-39)

Enhällighet kan ändras till majoritetsbeslut genom enhälligt beslut av stats- och regeringscheferna inom utrikespolitik - inte försvarspolitik. (I-39.8)

- **Värnplikten** ligger kvar på medlemsstatsnivå.

Dock gäller följande:

- Stats- och regeringscheferna kan genom enhälligt beslut införa ett gemensamt försvar. Detta måste sedan ratificeras enligt ländernas respektive konstitutionella krav (I-40)
- En majoritet kan genomföra samma sak genom ett strukturerat samarbete som är öppet för de länder som uppfyller högre krav på militära resurser (I-40.6)

EU:s EKONOMI

- Ytterligare ”egna medel” (anslag till EU) måste godkännas enhälligt (I-53)

Dock gäller följande:

- Europeiska Rådet kan bestämma enhälligt att Rådet ska anta ett Flerårigt finansiellt ramverk genom kvalificerad majoritet (I-54.4)
- Årlig budget - Både EU-parlamentet och Rådet kan begära nytt förslag (I-55)
- EU har ”egna medel” upp till en viss gräns, för närvarande fastställd till 1,24 procent av BNP (I-53)
- Genom majoritetsbeslut i Europaparlamentet och rådet kan ytterligare inkomster skapas i form av ”negativa utgifter” och böter
- Medlemsstaterna måste ge unionen nödvändiga medel (I-53.1)

UNIONENS VÄRDEN

- EU:s konstitution bygger på gemensamma värden:

(I-2)

Respekt för människans värdighet

Frihet

Demokrati

Jämlikhet

Rättsstatsprincipen

Mänskliga rättigheter

Minoriteters rättigheter

Mångfald

Tolerans

Rättvisa

Solidaritet

Icke-diskriminering

Jämställdhet mellan
kvinnor och män

UNIONENS MÅL

- EU har många olika mål (I-3):

- Främja freden, sina värden och folkens välfärd
- Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa utan inre gränser...
- ...och en inre marknad där det råder fri och icke snedvriden konkurrens
- Verka för Europas hållbara utveckling som bygger på en väl avvägd ekonomisk tillväxt
- Social marknadsekonomi med hög konkurrenskraft
- Prisstabilitet
- Full sysselsättning och sociala framsteg
- Hög miljöskyddsnivå och bättre miljö
- Främja vetenskapliga och tekniska framsteg
- Bekämpa social utslagning och diskriminering
- Främja social rättvisa och socialt skydd
- I sina förbindelser med den övriga världen skall unionen bekräfta och främja sina värderingar och intressen och skall...
- ...bidra till fred
- Säkerhet
- Hållbar utveckling av vår jord
- Solidaritet och ömsesidig respekt mellan folken
- Fri och rättvis handel
- Utrotning av fattigdom
- Skydd för mänskliga rättigheter...
 - ... särskilt barnens rättigheter
- Strikt efterlevnad och utveckling av internationell rätt...
- ... inklusive respekt för principerna i Förenta nationernas stadga
- Jämställdhet mellan kvinnor och män
- Solidaritet mellan generationerna
- Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning
- Solidaritet mellan medlemsstaterna
- Kulturell och språklig mångfald
- Sörja för att det europeiska kulturarvet skyddas och utvecklas

VÄLJARNAS ROLL I KONSTITUTIONEN

- Väljarna får utse företrädare till Europaparlamentet vart femte år. De kan därmed påverka EU:s lagar i dess helhet. När EU stiftar lagar kan inte väljarna ändra lagarna i sitt eget land
- Väljarna kan rösta i nationella val och därmed påverka sitt lands röst i ministerrådet
- Väljarna kan inte utnämna sitt lands kommissionär, ej heller kommissionen eller Europeiska rådets ordförande
- Väljarna kan förmå sina nationella parlament att helt begära utträde ur EU två år efter det att en ansökan gjorts. Många länder som inte ingår i EU tillämpar dock EU:s lagstiftning ändå

UTNÄMNING AV VERKSTÄLLANDE MAKT

- 25 stats- och regeringschefer sammanträder efter valet till Europaparlamentet. En utvidgad kvalificerad majoritet (17 av 25) av medlemsstaterna, som företräder 60 procent av medborgarna, utser följande (I-21 och I-24.2):
 - Europeiska rådets ordförande
 - EU:s ”statsminister” (kommissionens ordförande)
 - EU:s utrikesminister (även kommissionens vice ordförande)
- Och eventuellt följande:
 - EU:s ”minister” för finans- och ekonomifrågor
 - EU:s ”minister” för rättsliga och interna frågor

UTNÄMNING AV VERKSTÄLLANDE MAKT

- Europeiska Rådet föreslår kandidater till ordförande för kommissionens och övriga ledamöter av kommissionen (I-26)
- Europaparlamentet måste godkänna följande:
 - Kommissionens ordförande (I-19.1); parlamentet får dock endast en kandidat att ta ställning till
 - Kommissionen som helhet (I-26.2); parlamentet kan dock inte föreslå några kandidater
- Europeiska Rådet utser kommissionens president samt kommissionens övriga ledamöter med kvalificerad majoritet (I-26)
- Europaparlamentet kan avsätta kommissionen med två tredjedels majoritet och absolut majoritet av ledamöterna, men inte välja någon ny (I-25.8)

Den alternativa rapporten DEMOKRATIERNAS EUROPA

- Konstitutionen utarbetades inte på ett demokratiskt sätt
 - Ansökarländerna hade bara en enda företrädare i presidiet
 - Endast tre politiska inriktningar var företrädade i presidiet
 - Medlemmarna fick inte någon översättning eller distribution av, diskussion eller omröstning om sina ändringsförslag
- Konventet var inte representativt för folken i Europa
 - Det fanns inga företrädare för de 49 procent i Frankrike som röstade nej till Maastrichtfördraget 1992
 - Enbart suppleanter företrädde den majoritet som röstade nej till Nicefördraget i Irland (2002) och den majoritet som röstade nej till euron i Sverige (2003)
 - Inga eurorealister eller euroskeptiker ingick i presidiet eller sekretariatet
- I den alternativa rapporten krävs ett NYTT KONVENT med ett mycket mer representativt och demokratiskt förfarande och innehåll

15 ASPEKTER ATT ÖVERVÄGA

1. **Ett fördrag i stället för en konstitution:** Ett demokratiernas Europa i stället för en EU-stat
2. **Ett nedbantat fördrag:** Förkorta och förenkla de 97 000 sidor EU-lagstiftning som finns, fokusera på gränsöverskridande frågor där nationella parlament inte på egen hand kan stifta lagar effektivt
3. **Tillträde för samtliga** demokratiska stater i Europa som följer Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna
4. **Förenkla** dagens 30 olika **beslutsmetoder** till två: lagar och rekommendationer som beslutas av 75 procent av medlemsstaterna, om inget annat anges
5. **Veto i viktiga frågor** som beslutas av nationella parlament och läggs fram vid Europeiska rådets nästa möte

15 ASPEKTER ATT ÖVERVÄGA

6. **Lagar för gemensamma centrala frågor:** Regler för den inre marknaden med miniminivåer för anställda, konsumenter, hälsoskydd, säkerhet och miljö

7. **Flexibelt samarbete:** Närmare samarbete där beslut fattas med enhällighet

8. **Insyn:** Samtliga sammanträden och handlingar skall vara offentliga och ge insyn, såvida inte 75 procent av staterna beslutar något annat

9. **En röst per stat** i rådet; 75 procent av staterna kan också fatta beslut om de företräder halva EU:s befolkning

10. **Kommissionen:** Sammansatt av en företrädare från varje nationellt parlament, ansvarig inför och kan avsättas av EU:s parlament. Kommissionens ordförande väljs av samtliga nationella parlament som också fattar beslut om lagstiftningskalender för varje år

15 ASPEKTER ATT ÖVERVÄGA

11. **Domstolen** skall inte ”lagstifta” och skall följa Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna
12. **Partnerskapsavtal** med andra länder, bistånd till fattigare länder
13. **Bättre granskning** utförd av ombudsmannen, revisionsrätten och budgetkontrollutskottet som skall ha tillgång till alla handlingar
14. **Jämlikhet mellan språken** i lagstiftningen
15. **Ingen EU-armé**, utan fredsbevarande uppdrag via FN, försvar via Nato eller på egen hand

Den alternativa rapportens **DEMOKRATISKE** maktstruktur

- Kommissionen utnämns av de nationella parlamenten som direkt företräder sina väljare
- Nationella parlament lägger fram lagförslag
- Beslut om gränsöverskridande lagar kräver stöd från 75 procent av staterna i rådet och skall även behandlas parallellt i de nationella parlamenten
- De nationella parlamenten godtar normalt sett lagarna med enkel majoritet, men kan också lägga in veto mot en mycket viktig lag
- Europaparlamentet kan lägga in veto mot samtliga lagar, men lagstiftningsbefogenheterna ligger hos de nationella parlamenten
- Med denna organisation får väljarna sista ordet, lagarna kan ändras efter ett val och ministrar och kommissionärer är ansvariga inför sina parlament och kan avsättas

Den FEDERALISTISKA DEMOKRATISKA maktstrukturen

- Kommissionen väljs av Europaparlamentet och kan även avsättas av det
- När de nationella parlamenten flyttar över befogenheter till Bryssel övertas dessa av ett demokratiskt parlamentariskt system på EU-nivå som fungerar på samma sätt som de nationella systemen
 - Lagar stiftas i två kammare med enkel majoritet
 - Staterna är företrädde i rådet (en röst per stat) och medborgarna är företrädde i EU:s parlament (platserna fördelas proportionellt eller enligt ett system med minimirepresentation)
- De europeiska väljarna har sista ordet i denna struktur, lagar kan ändras efter ett val, ministrarna är ansvariga inför sina nationella parlament och kommissionärerna inför EU:s gemensamma parlament

KOMMER EU:s KONSTITUTION ATT INNEBÄRA FÖLJANDE?

- Att befogenheter flyttas över från de nationella parlamenten till tjänstemännen i Bryssel?
- Att lagstiftningsbefogenheter omvandlas till verkställande befogenheter?
- Att väljarnas inflytande ökar eller minskar?

ALTERNATIV I: DEMOKRATIERNAS EUROPA

- Befogenheter återförs till medlemsstaterna och fokus läggs på gränsöverskridande frågor
- De nationella parlamenten används för att kontrollera EU-beslut och välja kommissionärer
- Väljarna i nationerna får sista ordet och nationella konstitutioner skall alltid gälla.
- Inga tankar på ett ”europeiskt folk”

ALTERNATIV II: DEN FEDERALISTISKA VISIONEN

- Beslut överförs från nationella parlament till ett EU-parlament med två kammare
- Medlemsstaternas lagstiftningsbefogenheter får inte omvandlas till verkställande befogenheter utan insyn
- Väljarna i Europa får sista ordet och är organiserade i en europeisk federation med en gemensam parlamentarisk demokrati som styrs av de europeiska väljarna

SAMMANFATTNING

Vill du helst ha

- EU:s konstitution?
- Den alternativa visionen med ett demokratiernas Europa?
- Den federalistiska visionen med ett demokratiskt EU med ett gemensamt parlamentariskt system på EU-nivå?

• **Valet är ditt**